

1.26. VAJDA ILONA

Nevezett lovassys tanárnő kezdetektől odafigyelt öregdiák egyesületünk eseményeire, olykor tanártársaival részt vett nyilvános rendezvényeinken. Számos rendezvényünk történéseit megörökítette fényképezőgéppel, és rendelkezésünkre bocsátotta, amiért itt is köszönetet mondunk! Közvetlen egyénisége és szakmáseretete elismeréseket és sikereket hozott munkájában, de tanítványai háláját is kiérdemelte... Mi is szívből gratulálunk életpályájához!

Vajda Ilona 1941. február 28-án született Kádártán. Középiskolai tanulmányai után az ELTE BTK magyar-történelem szakán diplomázott 1964-ben. Ezt követően 1977-ig tanár, de közben 1968-1976 között igazgatóhelyettes a Dolgozók Önálló Középiskolájában. 1977-1995 között tanár a Lovassy László Gimnáziumban, illetve ezt követően nyugdíjasként óraadó tanár.

Ezen gimnázium véleménye Vajda tanárnőről a következő volt: „Munkájának alapvető jellemzője a hivatástudat, a gyermek- és szakmáseretet, a következetes igényesség, pontosság, közösségért érzett felelősség és a tehetséges tanulókkal való foglalkozásban a kimagasló eredményesség. Mindkét szakját megbízható igényességgel tanítja, ismereteinek naprakész frissességéről folyamatos önképzéssel, illetve szervezett továbbképzéseken való részvétellel gondoskodik. Az érettségi vizsgák tapasztalatai szerint tanítványai megalapozott tudással kerülnek ki az iskolából, és a szaktanár meghatározó szerepe miatt sokan választják közülük a tanár pályát, illetve biztonsgáttudattal felvételiznek felsőoktatási intézményekbe magyarból és történelemből.”

És ezek után sorakoznak az eredmények, mármint a diákjai eredményei, a pályázatokon elért helyezések, így köztük egy országos első hely 1993-ban történelemből. A helikoni versenyeken néprajzi, irodalmi pályázataikkal, vers- és prózamondásban szerepeltek sikeresen. Az „Édes anyanyelvünk” és a „Szép magyar beszéd” országos döntőjében is ott voltak diákjai.

Eredményes munkája alapján 1995-ben Brusznvai-díjas lett.

Szakmai érdeklődése már az egyetemen elmélyült a magyar nyelvészet iránt. Benkő Loránd és Fábiani Pál szerepe volt ebben meghatározó. Tagja volt a nyelvészeti tudományos diákkörnek. „Magyar szófejtések gyűjteménye” című diákköri munkájuk egyetemi jegyzetként is megjelent. Fialtanárként 1969-1971-ben a Pécsi Tanárképző Főiskola levelező hallgatóinak konzultációvezetője volt magyar nyelvből, majd az OPI felkérésére részt vett a bevezetendő művészeti ismeretek tantárgy munkabizottsági munkájában, s vállalta a készülő tankönyv gyakorlati kipróbálását a felnőttoktatásban.

Később - már lovassys tanárként - mindkét szaktárgyából szívesen vett részt továbbképzéseken. Magyarból 1989-ben az egyéves intenzív továbbképzés zárásakor szülőfaluja, Kádárta keresztneveiről készítette szakdolgozatát, a két régi református anyakönyv adatait dolgozta fel (1725-1863). Ezzel a dolgozattal sikeresen szerepelt 1990-ben az Országos Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázaton is.

Történelemből egyetemistaként elsősorban Sinkovics István és László Gyula professzor révén voltak meghatározó élményei, de az újabb kori történelem kevésbé érdekelte.

Aztán tanárként mégis változott az újabb kutatási eredmények révén érdeklődése, miután részt vett a Történelemtanárok Egylete által szervezett konferenciák, továbbképzések előadássorozatain, és iskolájában a történelem munkaközösség vezetésével bízták meg.

1988-tól 1995-ig (nyugdíjba vonulásáig) volt a vezetője ennek a munkaközösségnek. Az iskola ifjúságvédelmi felelőse is ő volt. Számos iskolai és városi ünnepi műsort rendezett. 1993-ban október 23-a előestéjén III.B-s osztályával pl. az iskola mártírhalált halt egykori tanárának, Brusznjai Árpádnak a várbeli emléktáblájánál adták elő megrendítő emlékműsorukat, amelyre sok veszprémi is eljött. Ezzel hagyományt teremtettek: a lovassys diákok azóta minden évben gyertyás felvonulással jönnek el ide emlékezni és koszorúzni.

1998-ban szintén Vajda tanárnő volt az október 23-i megemlékezés rendezője, ekkor a 11.C osztállyal. Ünnepi műsorukat nemcsak az iskolában adták elő, hanem önkormányzati felkérésre városi műsorként is a Művelődési Központ színháztermében. A közönség vastappsal jutalmazta teljesítményüket. A polgármester ekkor fogalmazta meg ünnepi beszédében azt az elhatározást, hogy Veszprémben október 23-án, minden esztendőben, más-más diákközösség feladata lesz a történelmi események felidézése. Majd így folytatta: "Nem kívánhatok mást 1956-ra emlékező nemzeti ünnepünkön, mint hogy a mindenkori veszprémi ifjúság hite, tisztessége, múlt iránt érzett felelőssége legyen mérvadó mindazok cselekvésében, akik a városért most és a jövőben érdemben cselekedni akarnak."

A Lovassy gimnázium 11.C osztályosai - Vajda Ilona tanárnő vezetésével - magas mércét állítottak azzal a nagy sikerű színpadi játékkal, amely a forradalmat és a gimnázium mártírhalált halt humanista tanárát, Brusznjai Árpádot idézte meg, a közönséget is érzelmi kitörésekre készítette. (Így írt erről a Veszprémi 7 Nap 1998. október 29-én.) A tanárnő hozzáfűzi, hogy nemcsak a közönségre hatott elementáris erővel az előadás, hanem a szereplők is maradandó élményként őrzik a közös siker örömét.

S így folytatja:

"Örülök, hogy megmarad kapcsolatom volt tanítványaimmal, még évek múlva is megkeresnek, beszámolnak sikereikről, örömeikről, néha olyankor látogatnak meg, mikor válságos élethelyzetbe kerülnek. Ezekkel a találkozásokkal azt is jelzik, hogy ragaszkodnak hozzám, véleményem ma is fontos számukra. Lehet, hogy a tananyag egyes részeire nem emlékeznek már, de megmaradt bennük a nyitottság nemzeti kultúránk befogadására, mások véleményének meghallgatására. Úgy érzem, sikerült megéreztetni velük a közösséghez tartozás fontosságát. Mindig örömmel emlegetik az osztálykirándulásokat, az iskolai karácsonyok meghitt hangulatát. Hiszem, hogy a pedagógus viselkedésével, emberi tartásával, értékrendjével is hat tanítványaira. Örülök, ha ez a hatás pozitív."

Vajda Ilona tanárnő társadalmi megbízatásai:

- 1979-1982 között a Pedagógus Szakszervezet Veszprém Városi Bizottságában a szociális bizottság elnöke volt.
- 1985-1989 között népi ülnök a Veszprém Városi Bíróságon.

Díjai, kitüntetései: 1983: Kiváló Munkáért-díj. – 1995: Brusznjai-emlékérem. – 1999: Pedagógus Szolgálati Emlékérem.

Szerkesztései:

- A veszprémi Lovassy László Gimnázium Értesítője 1992/1993, 1993/1994, 1994/1995, 1995/1996, 1996/1997, 1997/1998, 1998/1999. – Az iskola 275 éves évfordulójáról egyórás iskolatörténeti film.

Egyik tanártársának (Kovács Gábor Zoltán) róla írt véleményéből vett részletekkel fejezzük be írásunkat:

„Már Kosztolányi Dezső megírta, hogy a tanárnak nagy a családja, ő az emberek apja... Persze hozzá kell tennünk, hogy vagy az anyja, hiszen ez a pálya erősen elnőiesedett...

A humán szakosok között már egyre ritkább a férfi, és az utóbbi időben úgy tűnik, hogy egyre kevésbé lehet a pedagógus - különösen a középiskolában - a diákok számára hasonlatos a szülőhöz, hiszen alapvetően megváltozott a változó világgal együtt a szerepe is. Elég, ha arra gondolunk, hogy mennyire csökkent a kapcsolata a diákok szüleivel. Ez persze nem jelent értékítéletet, csupán ténymegállapítás.

Vajda Ilona tanárnő a szó klasszikus értelmében anyja volt, később barátja lett a diákoknak, főleg azoknak, akiknek osztályfőnöke volt.

Mikor annak idején interjút készítettem vele, kitüntetései és nyugdíjba vonulása alkalmából, meglepve és meghatva láttam azokat az albumokat, melyekben egykori diákjainak fényképei voltak családjukról, gyermekeikről, életük fontosabb eseményeiről. Olyan egykori lovassys diákok küldték el ezeket a felvételeket, akik évekkkel, évtizedekkel ezelőtt maturáltak, és úgy érezték, hogy ennyi idő után is tartoznak annyival tanáruknak, hogy tudassák életük alakulását. Mint a szülőkkel...

Ezért szép ez a pálya, ezt a szeretetet, hálát csupán itt kaphatja meg az ember. Ez kárpótolja mindazokért, amiket ezen a pályán el kell viselnie. Vajda Ilona tanárnő ma is nézegeti ezeket a képeket, és elhelyezi az albumokba az újabbakat. Ezek a legnagyobb kitüntetések! (Az előzőkben leírt hivatalos kitüntetései mellett. A szerkesztő megjegyzése.)

Amikor Vajda Ilona az ELTE bölcsészkarán végzett, minden kétszakosnak volt első szakja, amely döntött a pályaválasztáskor, neki ez a magyar volt. Az irodalom és a nyelvészet egyaránt érdekelt, végül nyelvészetből írta szakdolgozatát, de annak is volt irodalmi vetülete, mivel Juhász Gyula idegen szavainak stilisztikai hatását vizsgálta. A történelem a második szakja volt, és a sors érdekes csele, hogy tanítványai a versenyeken ebből a tárgyból értek el nagyobb eredményeket, hatan az OKTV országos döntőjében is kiválóan szerepeltek. Mi lehet ennek az oka? Sok minden. Lehet, hogy ők voltak a tehetségesebbek, szorgalmasabbak. De hozzáteszem: saját tapasztalatból tudom, hogy a tanár nem csupán a közvetlen oktatással hat diákjaira, hanem egész egyéniségével. Néha anélkül, hogy ő maga tudná. A tehetséges diák erre a hatásra a saját egyéniségének megfelelően reagál. Az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy több kiemelkedő teljesítményt produkáltak a tanárnő diákjai magyarból is. Ne feledkezzünk meg arról sem, hogy nem is régen a felsőoktatási intézményekbe felvételi vizsgával lehetett bejutni, méghozzá nem könnyű vizsgákon kellett sikeresen szerepelni, és ismerjük a gimnázium akkori eredményeit is!

Két dolgról akarok még szólni: Az egyik Vajda Ilona tanárnő segítőkészsége. Bármikor lehetett hozzá fordulni, s ha módja volt, rendelkezésre állt, akár helyettesítésről, akár versenyszervezésről, felügyeletről volt szó. De legtöbbször a nehéz, kacifántos magyar helyesírással kapcsolatban fordultunk hozzá. Erről ő mindent tudott, és azonnal rávágta a megfelelő megoldást. Ő volt a helyesírási szótárunk, a különleges esetek nagy tudója, a nehezen értelmezhető szabályok értője. A legalaposabb javítója a versenyfeladatoknak, de a dolgozatoknak is. Ezt a tudását ma is hasznosítja, ő korrigálta a napokban megjelent helytörténeti könyvet a Cserhátról.

A másik, hogy szenvedélye a fényképezés. Eljár ünnepi alkalmakra és kulturális eseményekre, fényképet készít azokról. És ha egykori diák vagy kolléga szerepel, akkor számíthat rá, hogy a tanárnőtől kapni fog a képekből. Ezzel a köszönettel kell és illik befejeznem a kis portrét."

Forrásmunkák:

Veszprém-megyei kortárs életrajzi lexikon 999. oldal, 2001. - „1956-1993. október 23. Emlékezés, emlékeztetés” = Veszprémi Hét, 1993. okt. 29. - „Bruszniai-émlékermeket adtak át Veszprémben.” = Napló, 1995. jan. 9. - „Az 1995. év Bruszniai-díjasa Vajda Ilona...” = Megyei Pedagógiai Körkép, 1995/1. szám - „A múlt iránti felelősséggel a város jövőjéért. = Veszprémi 7 Nap, 1998. okt. 29. - Magyar Nyelv, 1993/1. szám 100-101. oldal.